

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв
Кафедра бібліотекознавства і бібліографії

Затверджено
На засіданні кафедри бібліотекознавства і
бібліографії
факультету культури і мистецтв
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 1 від 31. 08. 2023 р.)

В.о. завідувача кафедри **Роксана БІЛОУСОВА**

Силабус з навчальної дисципліни
“Наукові дослідження в умовах інформаційного суспільства”,
що викладається в межах ОПШ
Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів
галузі знань 02 “Культура і мистецтво”

Львів 2023 р.

**Силабус курсу «Наукові дослідження в умовах інформаційного суспільства»
2023–2024 навч. р.**

ОР Магістр

Назва курсу	Наукові дослідження в умовах інформаційного суспільства
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Валова, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури і мистецтв, кафедра бібліотекознавства і бібліографії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	02 Культура і мистецтво
Викладачі курсу	Крохмальний Роман Олексійович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри бібліотекознавства і бібліографії, Біловус Галина Григорівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри бібліотекознавства і бібліографії
Контактна інформація викладачів	roman.krokhmalnyy@lnu.edu.ua halyna.bilovus@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	<ul style="list-style-type: none"> ● для онлайн-консультації. треба попередньо звернутися до викладача з листом на електронну пошту
Сторінка курсу	https://kultart.lnu.edu.ua/course/naukovi-doslidzhennia-v-umovakh-informatsiynoho-suspil-stva
Інформація про курс	Курс передбачає вивчення особливостей методології наукового дослідження у контексті процесів формування інформаційного суспільства, осмислення об'єкта наукової комунікації, де треба вміти означити комунікат, окреслити певні закономірності та принципи його побудови у змістовому та формальному аспектах. Специфіка дисципліни зумовлена її теоретично-практичним характером, її ж мета – дати уявлення про форми й певні закономірності функціонування наукового дослідження в умовах суспільства з динамічними процесами обміну інформації, взаємозалежності розвитку науки і впровадження нових комунікаційних можливостей глобального і локального рівня
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Наукові дослідження в умовах інформаційного суспільства» є вибірковою навчальною дисципліною для освітньої програми Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, другого (магістерського) рівня освіти, яка викладається в II семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)
Мета та цілі курсу	Мета курсу зумовлена потребою познайомити студентів з основними особливостями методики проведення наукових досліджень, з особливостями їх організації та планування, розуміння науки як системного явища в умовах інформаційного суспільства, сформуванню системне усвідомлення ролі інформації як сучасної соціально значущої константи. Основні завдання курсу: – спроба сформуванню розуміння наукових явищ, їх видозмін у процесі еволюції інформаційного суспільства; – розкрити закономірності формування впливу інформації на науку як специфічний вид людської діяльності; – вивчення знакових інформаційних явищ, сучасних глобалізаційних процесів і тенденцій, пов'язаних із екстремально

	<p>швидким зростанням інформаційних технологій та їх залежності від розвитку наукових досліджень.</p> <p>Студенти ОР Магістр володіють базовими знаннями у своїй професійній сфері, відтак завдання цього курсу зумовлене метою скерувати науково-фахове зростання студентів з допомогою інформаційного інструментарію</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки». Закон України. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/537-16 2. Адаменко М. І., Бейлін М. В. Основи наукових досліджень : конспект лекцій. Харків, 2014. 188 с. 3. Варенко В. М. Інформаційно-аналітична діяльність : навч. посіб. Київ, 2014. 416 с. 4. Гуроров А. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ХНАУ, 2017. 272 с. 5. Дубов Д. В., Ожеван О. А., Гнатюк С. Л. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналіт. доп. Київ : НІСД, 2010. 64 с. 6. Кастельс М., Хіманен П. Інформаційне суспільство та держава добробуту. Фінська модель : пер. з англ. Київ : Ваклер, 2006. 230 с. 7. Мельник В. П. Філософія. Наука. Техніка: Методолого-світоглядний аналіз. Львів : Видавн. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 592 с. 8. Левченко О. П. Науковий стиль: культура мовлення : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2012. 204 с. 9. Основи наукових досліджень : [навч.-метод. посіб.] / Р. Крохмальний [та ін.]. 2-ге вид., перероб. і доп. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 464 с. 10. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю : монографія / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2016. 627 с. 11. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки : підручник. Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с. URL: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilovepdf-compressed.pdf 12. Семенюк Е. П., Мельник В. П. Філософія сучасної науки і техніки : підручник. Львів : Світ, 2006. 152 с. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 13. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : [колект. монографія] / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро, 2017. 169 с. 14. Беляков К. І. Інформація в праві: теорія і практика : [монографія] / ДНДІ М-ва внутріш. справ України. Київ : КВІЦ, 2006. 116 с. 15. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ, 2014. 142 с. 16. Важинський С. Є., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : [навч. посіб.]. Суми, 2016. 260 с. 17. Гальченко С. І., Силка О. З. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посіб. Черкаси, 2015. 93 с. 18. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі : монографія. Черкаси : Брама-Україна, 2008. 400 с. 19. Горошкіна О. М., Шугова Л. І. Науковий текст: особливості мови та стилю : навч.-метод. посіб. для асп. Луганськ

- Світанок, 2013. 138 с.
20. Грабченко А. І., Федорович В. О., Гаращенко Я. М. *Методи наукових досліджень : навч. посіб.* Харків, 2009. 142 с.
 21. Данилець Ю. С. *Якість наукової книги очима автора/читача* / Ю. С. Данилець, Р. О. Водолазський, С. Р. Сікора, С. Р. Коваль. *Поліграфія і видавнича справа.* 2008. № 1. С. 17–21.
 22. Данильян О. Г., Дзбобань О. П. *Організація та методологія наукових досліджень : навч. посіб.* Харків, 2017. 446 с.
 23. *Довідник здобувача наукового ступеня : зб. нормат. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наук. кадрів вищої кваліфікації / упоряд. Ю. І. Цеков.* 5-те вид., випр. і доп. Київ : Толока, 2011. 56 с.
 24. *Етичний кодекс ученого України.* *Вісн. НАН України.* 2009. № 7. С. 64–68.
 25. Зелінська Н. В. *Наука байдужа до біографій своїх творців : Вибр. твори.* Львів : Укр. академія друкарства, 2013. 406 с.
 26. Зелінська Н. В. *Нова модель наукової комунікації і дискурсу.* *Стиль і текст.* 2004. Вип. 4. С. 19–27.
 27. Івасенко Л. О. *Сучасна монографія з гуманітарних наук: редакторський погляд на авторський текст.* *Поліграфія і видавнича справа.* 2008. № 1. С. 37–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pivs_2008_1_11.
 28. *Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення: ДСТУ 2392-94.* [Чинний від 1995-01-01]. Київ : Держстандарт України, 1994. 25 с.
 29. Кастельс М. *Галактика Інтернет.* Екб., 2004. URL: <http://www.library.fa.ru/files/Kastels.pdf>.
 30. Клименко Б. *Криза термінологічної системи українського літературознавства чи криза наукової свідомості літературознавців?* *Слово і час.* 2001. № 4. С. 5–14.
 31. Коваль А. П. *Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура наукового тексту.* Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1970. 308 с.
 32. Коваль-Костинська О., Славова М. *Літературознавча метамова — новий Вавилон чи дорога до діалогу?* *Культура слова.* 2002. Вип. 60. С. 23–26.
 33. *Кодекс честі науковця, або Етичні норми та добрі манери у науці : довідник / пер. з англ. І. В. Стояновський ; гол. ред. І. Д. Герич.* Львів : Галицька видавнича спілка, 2003. 32 с.
 34. Колодюк А. В. *Інформаційне суспільство: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні : дис... канд. політ. наук.* 23.00.03 / Колодюк Андрій Вікторович; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, Інститут журналістики. Київ, 2004. 234 с.
 35. *Комп'ютерні технології в освіті : навч. посіб. / Ю. С. Жарких, С. В. Лисоченко, Б. Б. Сусь, О. В. Третяк.* Київ : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2012. 239 с. URL: <http://iht.univ.kiev.ua/books-ih/comp-tech-osvita.pdf>.
 36. Корчагін М. *Поняття інформації як цивільно-правової категорії.* *Юридичний журнал.* 2006. № 9 (51). С. 51–56.
 37. Косих А. І., Ткаченко Л. Г. *Підприємництво в інформаційну епоху: реалії і перспективи розвитку.* *Інтелект. Релігія. Суспільство.* 2007. № 1. С. 127–129.
 38. Крушельницька О. В. *Методологія та організація наукових досліджень : [навч. посіб.].* Київ : Кондор, 2009. 206 с.
 39. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття : матеріали наук.-творчої студ. конф., 10-11 квітня 2001 р. / відп. ред. І. О. Давидова ; Харків. держ. академія культури.* Харків : ХДАК, 2001. 152 с.
 40. Кухарчур Є. *Світові науко метричні системи.* *Бібліотечний*

- вісник. 2014. № 5. С. 7–11.
41. Куцепал С.В. Освіта в інформаційному суспільстві: діалектика традицій та інновацій. *Філософія і політологія у контексті сучасної культури*. Дніпропетровськ : Видавництво Дніпропетровського ун-ту, 2011. Вип. 2. С. 233–238.
 42. Лайон Д. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії. *Сучасна зарубіжна соціальна філософія: хрестоматія / упоряд.* В. Лях. Київ : Либідь, 1996. С. 362–380.
 43. Ліпкан В. А., Максименко Ю. Є., Желіховський В. М. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції : навч. посіб. Київ : КНТ, 2006. 280 с.
 44. Лобузін К. Технології організації знанневих ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності : монографія / відп. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2012. 252 с.
 45. Малицька І.Д. ІТ-компетентність учнів: методи та інструменти оцінювання (досвід Великобританії). *Інформаційний бюлетень*. 2015. № 3. URL: http://lib.iitta.gov.ua/11084/1/buletен_3_2015.pdf
 46. Маруховський О. О. Інформаційне суспільство: теоретико-концептуальні засади : навч. посіб. для студ. напряму Міжнародні відносини, спец. Міжнародна інформація / Ун-т економіки та права. Київ, 2007. 136 с.
 47. Мацько Л. І., Денискіна Г. Українська наукова мова (теорія і практика) : навч. посіб. Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. 272 с.
 48. Мей К. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд : [пер. з англ.]. Київ : «К.І.С.», 2004. 220 с.
 49. Механізми контролю за якістю наукової продукції в Україні. *Україна модерна: Стандарти науки й академічне середовище*. Київ ; Львів : Критика, 2007. С. 12–50.
 50. Михайлова О. Г., Сидоренко А. А., Сухопар В. Ф. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості : навч. посіб. Харків : ХДПУ, 2000. 96 с.
 51. Наумовець А. Г. Ви віч-на-віч з аудиторією: Дещо про «технологію» наукових доповідей, популярних лекцій, дисертаційних промов і конкурсних проєктів. Київ : Наук. думка, 2003. 56 с.
 52. Наумовець А. Г., Находкін М. Г. Проблеми сучасності і мораль науковця. *Вісн. НАН України*. 2006. № 5. С. 3–10.
 53. Непийвода Н. Ф. Автор наукового твору: спроба психологічного портрета. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 11–23.
 54. Непийвода Н. Ф. Мова української наукової технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект) : автореф. дис. ... д-ра філол. наук / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. Київ, 1997. 40 с.
 55. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
 56. Основи наукових досліджень : [навч.-метод. посіб.] / Р. Крохмальний та ін. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 312 с.
 57. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови. Київ : Центр навч. л-ри, 2006. 310 с.
 58. Панько Т. І. Концептосфера термінологічної розбудови української мови. *Мовознавство*. 1994. № 1. С. 14–21.
 59. Пелешенко Ю. В. Розвиток української ораторської та агіографічної прози кінця XIV — поч. XVI ст. Київ : Наук. думка, 1990. 144 с.
 60. Селігей П. О. Науковець і його мова. *Українська мова*. 2012. № 4. С. 18–28.
 61. Селігей П. О. Науковий жаргон: основні ознаки та причини

	<p>62. появи. / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики. Київ, 2003. 55 с.</p> <p>63. Селігей П. О. Розмовні елементи в науковому мовленні: випадковість чи закономірність? <i>Мовознавство</i>. 2016. № 1. С. 23–30.</p> <p>64. Тоффлер Е. Нова парадигма влади: знання, багатство й сила / пер. з англ. Н. Бордукова. Харків : Акта, 2003. 688 с.</p> <p>65. Штанько В. І., Бордюгова Т. Г. Інформаційне суспільство: соціально-філософські проблеми становлення: навч. посіб. Харків : ХНУРЕ, 2012. 172 с.</p> <p>Інтернет-джерела: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=JRN&P21DBN=JRN&S21CNR=20&Z21ID</p>
Тривалість курсу	Один семестр (90 год.)
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять, з них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>У процесі навчання і засвоєння навчального матеріалу курсу студенти повинні –</p> <p><i>знати:</i></p> <p>а) проблеми визначення поняття ІС і риси еволюції концепцій ІС; види наукової діяльності;</p> <p>б) загальнонаукові методи досліджень;</p> <p>в) засади побудови наукової комунікації відповідної галузі знань</p> <p>г) засади побудови сучасної комунікації відповідної галузі знань;</p> <p>г) методологічні особливості наукової роботи в умовах зростання ролі інформації як явища суспільства особливого типу;</p> <p>д) принципи організації наукового дослідження, його основні етапів умовах ІС;</p> <p>е) концепції, методологічні пріоритети, соціально-ієрархічні зв'язки у системі наукового пізнання України.</p> <p><i>вміти:</i></p> <p>а) опрацьовувати джерела наукової інформації різного виду;</p> <p>б) у навчальній і науково-дослідній діяльності (при написанні магістерської роботи, наукових статей тощо) послуговуватися основними, притаманними для відповідної спеціальності, методами та концепціями досліджень із застосуванням можливостей ІС.</p> <p>в) обирати, пояснювати та формулювати проблему дослідження відповідно до особливостей впливу ІС на розвиток наукової галузі;</p> <p>г) здійснювати пошук наукової інформації, її оформлення відповідно до методологічних засад;</p> <p>д) вмотивовано обирати методологічну основу при здійсненні роботи з інформаційними явищами;</p> <p>е) аналізувати основні положення наукових концепцій, методологічних пріоритетів в умовах зростання ролі інформації як явища суспільства нового типу.</p>
Ключові слова	Наукові дослідження, інформаційне суспільство, наукова комунікація, методологія науки, інформаційні явища.
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<p>Тема 1. Інформація як поняття, його цифровий дискурс.</p> <p>Тема 2. Сучасна наука як спеціальний вид діяльності. Еволюція наукових знань і розвиток цивілізації.</p>

	<p>Тема 3. Інформаційне суспільство: проблема визначення. Характеристика поступального розвитку світової цивілізації. Недоліки інформатизації суспільства.</p> <p>Тема 4. Інформаційне суспільство як формація нового типу. Категорії, моделі, ознаки.</p> <p>Тема 5. Поняття мережевого суспільства і «нової економіки» М. Кастельса.</p> <p>Тема 6. Спроби зрозуміти і побудувати інформаційне суспільство у глобальному вимірі.</p> <p>Тема 7. Наукометрія і плагіат. Етика в науці ХХІ ст.</p> <p>Тема 8. Новітні засоби наукової комунікації. Роль соцмереж.</p>
Підсумковий контроль, форма	Залік, письмовий модульний контроль знань (тести)
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з гуманітарних та інформаційних дисциплін, скерованих на вивчення основ інформаційного суспільства і ролі наукових досягнень, достатніх для сприйняття категорій та понять філософії сучасної науки і техніки, історії науки, основних понять інформології, мовознавства, мистецтвознавства тощо.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, семінари, дискусія
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання загальнонавчаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтернет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.</p> <p>Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50; • самостійна робота: 50 семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50; <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, презентація). Академічна добросовісність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недобросовісності. Виявлення ознак академічної недобросовісності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, які визначено для виконання усіх видів письмових робіт, які передбачено у межах курсу. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде</p>

	<p>надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання також і іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного (семінарського) заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільними гаджетами під час заняття з метою, яка не пов'язана із навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толерують.</p>
<p>Питання для підготовки до заліку</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційне суспільство: особливості розвитку наукового простору. 2. Інформація як особливе поняття, його наукові виміри. 3. Цифровий дискурс сучасної науки: явища і постаті. 4. Віртуальне інформаційне середовище і науковий текст. 5. Недоліки інформатизації суспільства і розвиток науки. 6. Сучасні галузі наукових досліджень і їх специфіка. 7. Бібліотекознавство і його сучасні «цифрові» виміри. 8. Інформаційне суспільство як формація нового типу. 9. Форми наукового знання. 10. Наука і мистецтво в умовах нового суспільного формату. 11. Сучасна комунікація і мовна маніпуляція як явища у науковому контексті. 12. Наукометрія і науковий текст. Наукометричні бази даних. Індекс цитувань і науковий текст. 13. Цифрові компетенції і особливості підготовки до виступу із повідомленням про результати наукового дослідження. 14. Сучасні особливості первинної і вторинної наукової комунікації. 15. Мистецькі явища в сучасному науковому дискурсі. 16. Презентація наукових досягнень (технологічні засоби і проблеми). 17. Академіна доброчесність: форми і ознаки. 18. Плагіат та його види. 19. Технічні засоби перевірки наукових текстів на плагіат. 20. Соціальні мережі як засіб наукової комунікації 21. Віртуалізація наукової комунікації: історія виникнення і форми явища. 22. Підходи до вивчення явищ інформаційного суспільства: мистецтво як явище нового часу. 23. Підходи до вивчення явищ інформаційного суспільства: освіта як явище нового часу. 24. Особливості сучасного пошуку інформації. 25. Сучасні підходи до організації наукового дослідження (архів і бібліотека). 26. Особливості науково-мистецького дискурсу в умовах ІС 27. М. Кастельс і його концепція «мережевого суспільства». 28. Українська наука і інформаційне суспільство: ознаки явища 29. Етика науки і її особливості у ХХІ ст. 30. Перспективи розвитку інформаційних явищ в різних сферах життєдіяльності людини.

	<p>31. Моделі розвитку інформаційного суспільства: спільне та відмінне.</p> <p>32. Особливості сучасного освітнього середовища (виклики інформаційної епохи).</p> <p>33. Цифрові навички як особлива вимога щодо сучасного фахівця.</p> <p>34. Сучасна віртуальна комунікація: проблеми і риси.</p> <p>35. Створення цифрового контенту як вимога інформаційного суспільства.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершення курсу.